Ankenævnet for Forsikring

Den 6. december 2017 blev i sag nr. 90040:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Nu afdøde forsikringstager havde pensionsordning i PFA Pension. Klageren, forsikringstagerens samlever, klager ved sin advokat over, at selskabet har afvist at udbetale samleverpension.

Klageren har i første række anført, at hun har ret til samleverpension i henhold til policen. Hun har i anden række anført, at selskabet har handlet ansvarspådragende ved at give hende og hendes afdøde samlever en berettiget forventning om, at hun ville være dækket af en samleverpension, uden at det var tilfældet.

Selskabet har anført, at det er en betingelse for udbetaling af samleverpension, jf. pensionsregulativets § 16, stk. 6, at medlemmet ved testamente skal have tillagt samleveren en arvelod af mindst samme størrelse som tvangsarven til en ægtefælle, og at dette ikke er opfyldt i forsikringstagerens og klagerens fælles testamente fra 1999. Selskabet har afvist at have handlet erstatningspådragende.

Det fremgår af sagen, at forsikringstageren i kraft af sit ansættelsesforhold blev medlem af Pensionskassen for Værkstedsfunktionærer i Jernet (PVJ), som pr. 1/10 2010 blev fusioneret ind i PFA Pension. Pensionsordningen blev videreført uden forringelser af de vilkår, der gjaldt for forsikringstageren i PVJ, jf. vedtægter og regulativ af 23/11 2005.

Klagerens advokat har til klageskemaet af 9/12 2016 til nævnet vedlagt et udkast til stævning af 27/10 2016, hvoraf det bl.a. fremgår:

> **"Påstande**
> Principalt: Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at sagsøger er berettiget til at modtage samleverpension fra sagsøgte efter sin samlever … i henhold til police nummer …11 tegnet hos sagsøgte.
>
> Subsidiært: Sagsøgte tilpligtes at foretage løbende udbetalinger til sagsøger fra samme tidspunkt, i samme omfang og med samme beløb, som var blevet udbetalt, såfremt sagsøger var berettiget til at modtage samleverpension efter sin samlever … i henhold til police nummer …11 tegnet hos sagsøgte.
>
> **Sagsfremstilling**
> Den principale påstand vedrører sagsøgers adgang til at modtage samleverpension efter sin samlever … i henhold til den pensionsordning … havde via sit ansættelsesforhold hos PFA-Pension. Den subsidiære påstand drejer sagen sig om, hvorvidt PFA-Pension er erstatningsansvarlig for sagsøgers tab ved ikke at være berettiget til at modtage den pågældende pension.
>
> Sagens omstændigheder er nærmere følgende:
>
> **Den principale påstand:** Sagsøger ([klageren]) og [forsikringstageren] flyttede sammen på samme folkeregisteradresse den 1. oktober 1988. Parterne har ingen fælles livsarvinger, men [klageren] har … livsarvinger og [forsikringstageren] … livsarvinger.
>
> Den 23. juni 1999 oprettede [klageren] og [forsikringstageren] gensidigt testamente, jfr. Bilag 1, hvorved af relevans for nærværende sag blev aftalt, at '... såfremt [forsikringstageren] måtte fraflytte før nogen af os afgår ved døden, skal [forsikringstageren], som kompensation for at have boet i ejendommen og deltaget i udgifterne, modtage 100.000 kontant. Endvidere blev det aftalt, at 'Såfremt jeg [forsikringstageren] måtte afgå ved døden først, er det mit ønske, at det krav som jeg/mit bo eventuelt måtte have mod [klageren] frafaldes, idet.....'
>
> Det kan på baggrund heraf lægges til grund, at [klageren] var betænkt med mindst kr. 100.000 som arving i boet efter [forsikringstageren], eftersom eftergivelse af gæld er at betragte som, at [klageren] arvede kr. 100.000, der skulle modregnes i boets tilgodehavende mod hende, og gå lige op hermed.
>
> Aktiverne i boet efter [forsikringstageren] udgjorde ud over de kr. 100.000, kr. 153.880 og nettoformuen kr. 134.756. Herved har [klageren] været indsat til at arve mere end tvangsarven til en ægtefælle.
>
> Sagsøger sendte diverse materiale til sagsøgte ved mail af den 17. maj 2016, jfr. Bilag 2, og gjorde opmærksom på, at hun var overbevist om at have ret til at modtage samleverpension. Sagsøgte svarede ved mail af den 25. maj 2016, jfr. Bilag 3. Heraf fremgår, at sagsøgte er af den opfattelse, at det er en betingelse for sagsøgers ret til samleverpension, at der er oprettet et testamente senest tre måneder før dødsfaldet med bestemmelse om, at samleveren er tillagt en arvelod med mindst samme størrelse som tvangsarven til en ægtefælle, og at denne betingelse ikke er opfyldt. På den baggrund har sagsøgte næg-

tet udbetaling af samleverpension. De fem andre betingelser er sagsøgte enige i er opfyldt. Sagsøgte henviser til sagsøgtes vedtægter og regulativ, der fremlægges som Bilag 4. Den relevante bestemmelse sagsøgte henviser til findes i regulativets § 16 stk. 6.

Som det fremgår af Bilag 3 går sagsøgte fejlagtigt ud fra, at en samlever skal være tillagt en arveret mindst svarende til tvangsarven til en ægtefælle, og henviser til Pensionsbeskatningslovens § 2 stk. 1, pkt. 4 litra e, som regulativet for Pensionskassen efter det af sagsøgte oplyste er formuleret ud fra. Imidlertid forstår sagsøgte denne bestemmelse forkert, eftersom den fastsætter en regel om, en samlever er berettiget til samleverpension, hvis samleveren er *'... en navngiven person, der havde fælles bopæl med afdøde ved indsættelsen,* ***eller*** *en person, med hvem afdøde kunne have indgået ægteskab eller registeret partnerskab, som i et af afdøde senest 3 måneder før dødsfaldet oprettet testamente er tillagt en arvelod af mindst samme størrelse, som den tvangsarv, der ifølge arveloven ville være tilkommet en ægtefælle ..…'*

Her er ordet 'eller' naturligvis af største relevans, eftersom der således er to tilfældegrupper af samlevere, der kan få samleverpension. Den ene *'er navngiven person, der havde fælles bopæl med afdøde ved indsættelsen'*, hvilken betingelse sagsøger opfylder, jfr. blandt andet Bilag 5. Den anden gruppe er *'... en person, med hvem afdøde kunne have indgået ægteskab eller registeret partnerskab, som i et af afdøde senest 3 måneder før dødsfaldet oprettet testamente er tillagt en arvelod af mindst samme størrelse, som den tvangsarv, der ifølge arveloven ville være tilkommet en ægtefælle …..'*

Det er efter sagsøgers opfattelse sagsøgtes ukorrekte forståelse Pensionsbeskatningslovens § 2 stk. 1, pkt. 4 litra e samt parternes testamente, der ligger til grund for den uberettigede afvisning af at tillægge sagsøger samleverpension.

Den subsidiære påstand: Såfremt retten ikke finder, at betingelsen om, at det oprettede testamente indeholder bestemmelse om, at sagsøger er tillagt en arvelod med mindst samme størrelse som tvangsarven til en ægtefælle gøres det gældende, at sagsøgte har ageret erstatningspådragende i forhold til både sagsøger og afdøde [forsikringstageren], og givet dem en berettiget forventning i, at sagsøger var berettiget til samleverpension.

I maj 2010 oprettede [forsikringstageren] en samleverpension i Jernet med sagsøger som begunstiget, og til brug herfor blev fremsendt samlevererklæring til [forsikringstageren] og sagsøger, jfr. Bilag 5. Den blev udfyldt og returneret til sagsøgte. I den forbindelse henvises til, at det i følgebrevet er anført, at 'I forbindelse med, at vi skal have noteret [klageren] på din ægtefælledækning, bedes I udfylde og returnere vedlagte erklæring.' Endvidere fremgår det af samlevererklæringen, at 'Ved ansøgning om pension vil Pensionskassen udbede sig en kopi af det oprettede testamente med henblik på berigtigelse af indhold samt beregning af pensionens størrelse.' På den baggrund anså sagsøger sig med føje berettiget til at modtage samleverpension, og der fremkom fra sagsøgte ingen oplysninger om, at det oprettede testamente skulle være mangelfuldt i forhold til at opnå denne berettigelse. Når nogen 'noteres på din ægtefællepension', så må både forsikringstager og samlever have en berettiget forventning om, at der herved er etableret en ret til at modtage samleverpension.

Fra sagsøgtes side fik man oplysning om det mellem parterne oprettede gensidige testamente, uden på noget tidspunkt at bemærke, at man ikke anså sagsøger som berettiget til samleverpension. Tværtimod gav man fra sagsøgtes side udtryk for, at sagsøger var berettiget til samleverpension, og det var på opfordring fra Jernets medarbejder …, at sagsøger blev indsat som berettiget til samleverpension.

Ved skrivelse af den 21. maj 2010, Bilag 6, blev [forsikringstageren] oplyst om, at pensionsordningen blev overdraget fra Jernet til PFA Pension, og det fremgår heraf, at der ikke sker forringelser af pensionsvilkårene ved overdragelsen. I samme forbindelse modtog [forsikringstageren] pensionsbevis, jfr. Bilag 7, fra sagsøgte, hvoraf det på side 2 fremgår 'Din ægtefælle eller samlevers samlede udbetaling pr. år.' med kr. ... Også på baggrund heraf havde både [forsikringstageren] og sagsøger en berettiget forventning om, at sagsøger ville være berettiget til samleverpension, såfremt [forsikringstageren] afgik ved døden.

[Forsikringstageren] fik sendt Prognoseoversigt pr. 1.7.2015, jfr. Bilag 8. Det fremgår heraf, at 'Din ægtefælle eller samlever er sikret ved dødsfald' samt 'Din ægtefælle eller samlevers samlede udbetaling pr. år kr. …'. Herved er afgivet et forpligtende tilsagn og løfte fra sagsøgtes side om, at sagsøger er berettiget til denne udbetaling, og af de forudsætninger, der fremgår af bilagets sidste side anføres intet, der taler herimod.

Supplerende bemærkes til støtte for, at også sagsøgte havde opfattelsen af, at [forsikringstagerens] samlever, sagsøger, havde krav på samleverpension, at [forsikringstageren] fik udbetalt pension som samlevende, dvs. uden et årligt tillæg på kr. ... Dette bekræftes i sagsøgtes skrivelse af den 22. september 2015, jfr. Bilag 9, sidste side, hvoraf fremgår: 'Da PFA har afgjort, at betingelserne for udbetaling af samleverpension ikke er opfyldt, vil vi derfor regulere din fars pension, så udbetalingen beregnes, som om din far var ugift'. [Forsikringstageren] havde forinden udbetalingen af pensionen blev iværksat, modtaget skrivelse fra sagsøgte af den 29. april 2015, Bilag 10, hvoraf fremgår, at der skal fremsendes supplerende oplysninger om pensionsordningen, ligesom der skulle returneres 'Erklæring om intet ægteskab/samliv'. Sidstnævnte erklæring blev netop ikke returneret, eftersom [forsikringstageren] og sagsøger var samlevende og gik ud fra, at sagsøger var pensionsberettiget samlever.

Endeligt bemærkes, at sagsøger som noteret samlever i forbindelse med [forsikringstagerens] død har modtaget udbetaling fra ATP, netop som følge af noteringen af, at de sagsøger og [forsikringstageren] var samlevende.

Sagsøgte opfordres til at oplyse størrelsen af den samleverpension, sagsøger ville have udbetalt, såfremt sagsøgte var enig med sagsøger i, at hun var berettiget hertil, samt hvorvidt der er tale om et konstant eller variabelt beløb.

Anbringender
Det gøres gældende, at sagsøger opfylder betingelserne for at modtage samleverpension fra sagsøgte, eftersom hun, ud over de betingelser, parterne er enige om er opfyldt, også opfylder betingelsen om, at der skal være oprettet et testamente senest tre måneder før dødsfaldet med bestemmelse om, at samleveren er tillagt en arvelod med mindst samme størrelse som tvangsarven til en ægtefælle.

Både sagsøger og [forsikringstageren] har ved deres løbende kontakt med sagsøgte, særligt i forbindelse med, at [forsikringstageren] blev uhelbredeligt syg, fået bekræftet fra sagsøgte, at sagsøger var berettiget til at modtage samleverpension.

Subsidiært gøres det gældende, at sagsøgte har pådraget sig et erstatningsansvar ved, at give forsikringstager og sagsøger en berettiget forventning om, at sagsøger var dækket af en samleverpension, uden at det var tilfældet, og at tabet skal erstattes sagsøger ved, at der foretages udbetalinger til sagsøger, som var hun omfattet af samleverpensionen.

…
Bevisførelse i øvrigt
Sagsøger ønsker at føre …, tidligere medarbejder hos Jernet som vidne."

I brev af 9/1 2017 fra selskabets til nævnet hedder det bl.a.:

"PFA gør her overfor gældende, at samleveren ikke opfylder definitionen af en samlever, som den er givet i pensionsbeskatningslovens § 2, stk. 1, nr. 4, litra e), sammenholdt med PVJ's regulativ § 16, stk. 5 og 6, og derfor ikke er berettiget til samleverpension.

Over for den subsidiære påstand gør PFA gældende, at PFA ikke har handlet erstatningspådragende, idet PFA som forsikringsgiver ikke bærer ansvaret for, om det nødvendige testamente opfylder det i pensionsbeskatningsloven stillede krav om, at testamentet skal sikre samleveren en arveret, som svarer til en ægtefælles tvangsarv.

Sagsfremstilling
Forsikrede har levet sammen med samleveren siden 1/10 1988 i samleverens ejendom i ... Forsikrede var medlem af PVJ og havde sin pensionsordning i denne pensionskasse.

Den 23/6 1999 oprettede forsikrede og samleveren et gensidigt testamente. Det skete således på et tidspunkt, hvor PVJ's kollektive ægtefællepension endnu ikke var udvidet med løbende pension for samlevere. Denne mulighed blev først lovgivningsmæssigt tilladt den 1/7 1999.

Først i 2005 indførte PVJ en mulighed for, at samlevere kunne blive berettiget til den løbende, livsvarige, kollektive ydelse, som nu fik betegnelsen ægtefælle-/samleverpension.

I maj 2010 blev samleveren noteret som samlever i PVJ (bilag 5), og parterne svarede i den forbindelse på en række spørgsmål om deres mulighed for at indgå ægteskab og om deres mere end 10-årige samliv med fælles folkeregisteradresse.

Pr. 1/10 2010 fusionerede PVJ og PFA med PFA som det fortsættende selskab. Det var derfor PFA, der skulle udbetale forsikredes løbende livsvarige livrentepension fra den 1/8 2015. I den forbindelse sendte PFA den 29/4 2015 et brev med to skemaer til forsikrede (bilag A1, A2 og A3). PFA modtog et skema retur (bilag 10). Det skema, der bærer overskriften 'ERKLÆRING OM INTET ÆGTESKAB/SAMLIV', blev ikke returneret, og derfor påbegyndte PFA udbetalingen af pensionen til forsikrede uden det tillæg på 22%, som ville være kommet til udbetaling, hvis der ikke var nogen pensionsberettiget ægtefælle eller samlever.

Først da forsikrede afgik ved døden, fik PFA kendskab til det gensidige testamente fra 1999 og konstaterede, at testamentet ikke tillagde samleveren en ret til arv, som svarer til en ægtefælles tvangsarv.

På denne baggrund afviste PFA at udbetale den kollektive ægtefælle-/samleverpension til samleveren.

Begrundelse for PFA's afgørelse
PFA fastholder sin afvisning af at skulle udbetale løbende livsvarig samleverpension til samleveren.

Ad samleverens principale påstand
1. Pensionsbeskatningslovens bestemmelse om samleverpension
De skattemæssige regler om udvidelse af kollektiv ægtefællepension til også at omfatte samlevere blev indført ved Lov nr. 143 af 17/3 1999 om ændring af boafgiftsloven og pensionsbeskatningsloven. Ændringen af bl.a. pensionsbeskatningslovens § 2, stk. 1, nr. 4, litra e), trådte i kraft den 1/7 1999.

Ved loven er der i pensionsbeskatningslovens § 2, stk. 1, nr. 4, litra e), givet to definitioner af en samlever:

Efter ***definition 1*** er en samlever en person:
- der er indsat som berettiget med navns nævnelse
- og som opfylder kravet om fælles bopæl på indsættelsestidspunktet.

Efter ***definition 2*** er en samlever en person:
- som afdøde kunne have indgået ægteskab eller registreret partnerskab med (dvs ikke søskende eller forældre/børn og heller ikke gift med en anden)
- som afdøde i et testamente, der er oprettet senest 3 måneder før dødsfaldet, har tillagt en arvelod af mindst samme størrelse som den tvangsarv, der ifølge arveloven ville være tilkommet en ægtefælle (dvs. - efter de nugældende regler - mindst en ottendedel af afdødes ejendele, hvis afdøde efterlader sig livsarvinger, og mindst en fjerdedel af afdødes ejendele, hvis afdøde ikke efterlader sig livsarvinger),
- og som har haft fælles bopæl med afdøde i de sidste 2 år før dødsfaldet eller tidligere har haft fælles bopæl med afdøde i en sammenhængende periode på mindst 2 år, når den fælles bopæl alene er ophørt på grund af anbringelse i institution, herunder anbringelse i en ældrebolig.

Alle 3 betingelser i ***definition 2*** skal være opfyldt.

Loven angiver alene en yderste grænse for, hvilken persongruppe det skattemæssigt kan accepteres, at man inddrager under definitionen på samlevende. Det overlades således til forsikringsselskaberne og pensionskasserne og deres kunder at afgøre, om pension til samlevere skal indgå i de vilkår, der tilbydes, og i så fald om der skal stilles yderligere krav til samlivsforholdet.

Det er i motiverne til lovforslaget udtrykt på denne måde:

> 'Lovforslaget sikrer alene, at reglerne i pensionsbeskatningsloven ikke hindrer, at samlevere tilgodeses i forbindelse med pensionsopsparerens død. Lovforslaget griber således ikke ind i de bagvedliggende aftaler mellem pensionsopspareren og den eller de øvrige parter i aftalen: pengeinstitutter, forsikringsselskaber, pensionskasser, arbejdsgivere m.v. Det vil sige, at gennemførelsen af en lov med dette indhold ikke i sig selv vil skabe nye rettigheder for samlevere.'

Af bilag 4: 'Vedtægter & Regulativ for Pensionskassen for Værkstedsfunktionærer i Jernet' (herefter PVJ) fremgår det på side 9 i regulativets § 16, stk. 5 og 6, at PVJ udvidede ægtefællepensionen med samleverpension, hvis følgende betingelser var opfyldte:

1. Samleveren skal være indsat som berettiget til ægtefællepension, før den forsikrede (medlemmet) blev pensioneret (stk. 5),
2. Den forsikrede (medlemmet) må ikke efterlade sig en ægtefælle eller en fraskilt ægtefælle med ret til pension (stk. 5)
3. Samleveren skal være en navngivet person (stk. 6)
4. Samleveren skal på indsættelsestidspunktet have boet sammen med den forsikrede (medlemmet) i de sidste 2 år (stk. 6)
5. Samleveren og den forsikrede (medlemmet) skal kunne indgå ægteskab eller registreret partnerskab (stk. 6)
6. Den forsikrede (medlemmet) skal i et senest 3 måneder før dødsfaldet oprettet testamente have tillagt samleveren en arvelod af mindst samme størrelse som tvangsarven til en ægtefælle (stk. 6).

Det fremgår af bilag 4, side 11, at denne udvidelse af den kollektive ægtefællepension med samleverpension trådte i kraft den 26. april 2005, og at det nye regulativ afløste det hidtil gældende fra 1. januar 1997.

Herefter ligger det fast, at PVJ har anvendt ***definition 2*** ved beskrivelsen af betingelserne for at modtage samleverpension. Herved har PVJ sikret sig, at reglerne i pensionsbeskatningsloven er overholdt, så den skattemæssige bortseelsesret for præmier opretholdes.

I PVJ er definition 2 udvidet til også at rumme krav om, at samleveren skal være indsat som berettiget til ægtefællepensionen, før medlemmet blev pensioneret. Det ligger også inden for lovændringens rammer, at PVJ kan fastsætte yderligere krav til samlivsforholdet.

PFA har således ikke nogen ukorrekt opfattelse af PBL § 2, stk. 1, nr. 4 litra e).

2. PFA's misforståelse omkring parternes testamente
Forsikrede … og sagsøgeren havde den 23. juni 1999 oprettet et gensidigt testamente hos notaren ved Retten i … (bilag 1).

Dette testamente indeholder i § 1, punkt 1.6., den eneste bestemmelse, som afspejler forsikrede [forsikringstagerens] generøsitet over for sagsøgeren i tilfælde af hans død før sagsøgeren, idet det bestemmes:

> 'Såfremt jeg [forsikringstageren] måtte afgå ved døden først, er det mit ønske, at det krav, som jeg/mit bo eventuelt måtte have mod [klageren] frafaldes, idet jeg [forsikringstageren] har oprettet kapitalspensionsforsikring og lignende forsikringer, som udbetales til mine arvinger …, som således bliver begunstiget i den retning, idet [klageren] samtidig hermed har frafaldet at få udbetalt beløb på nævnte forsikringer.
>
> Det bemærkes, at en del af de pågældende bidrag til forsikringerne er betalt under vort samliv.'

Det fremgår af testamentets indledende tekst, at sagsøger for egne midler har erhvervet den ejendom, som parterne har beboet under samlivet, og at parterne under samlivet 'har søgt at medbidrage fælles til betaling af fællesudgifterne herunder udgifter i form af terminsydelser, skatter, afgifter, forsikringer, forbrugsafgifter, vedligeholdelse m.v.'

Det hedder videre: 'Vi er ligeledes enige om, at såfremt [forsikringstageren] måtte fraflytte før nogen af os afgår ved døden, skal [forsikringstageren], som kompensation for at have boet i ejendommen og deltage i udgifterne, modtage 100.000,00 kr. kontant.'

Det har således antagelig været parternes opfattelse, at den part, der ikke er ejer af ejendommen, ved at deltage i betaling af 'fællesudgifterne' ved ejendommen, hvor begge parter lever sammen, oparbejder et tilgodehavende hos ejeren af ejendommen.

Det er efter foreliggende teori og retspraksis ikke tilfældet. Da [forsikringstageren] afgik ved døden, havde han antagelig ikke noget tilgodehavende hos sagsøgeren hidrørende fra den fælles betaling af udgifterne ved at opretholde den fælles bolig, som tilhørte sagsøgeren, men som [forsikringstageren] jo også beboede og nød godt af. Det gælder både udgifter ved underhold og det indbyrdes formueforhold. Den, der har affattet testamentet, synes heller ikke at mene, at et sådant krav er reelt, idet det i den citerede bestemmelse omtales som 'det krav, som jeg/mit bo eventuelt måtte have mod [klageren]'.

I bogen 'Familieret', 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2012, skriver Ingrid Lund Andersen i afsnittet om underholdet side 322 bl.a.:

'Bortset fra specielle tilfælde, navnlig af mere forretningsmæssig karakter, er det også udelukket efter samlivsophævelse at stille krav om *vederlag for arbejde* udført under samlivet for den anden eller til fælles bedste, og det er i almindelighed udelukket efterfølgende at kræve kompensation på grundlag af en *skæv fordeling af udgifterne til fælles forbrug*.' I en note henvises til Trolle i U 1972 B side 250 i en kommentar til U 1972.751H, som handlede om krav mellem to ægtefæller med fuldstændigt særeje, hvor den ene rejste krav mod den anden, da samlivet brød sammen. Højesteret har set sådan på det, at den, der efter et ægteskabs forlis vil »skrive en regning« til den anden, må have et særdeles grundlag som bevis for, at beløbet er forblevet den pågældendes særeje og ikke er indgået i det fælles forbrug.

I samme bog anfører Ingrid Lund Andersen i afsnittet om indbyrdes krav på side 326:

'Har et samlevende par tilrettelagt deres økonomiske situation ud fra en fællesskabstankegang, skal der normalt påvises særlige omstændigheder, for at den ene part kan få refunderet løbende merudgifter. Enkeltstående udgifter, f.eks. betaling af en telefonregning kan derfor ikke behandles særskilt. Selv overførsel af et stort engangsbeløb kan i visse situationer betragtes som en del af parternes samlede økonomiske arrangement og kan derfor ikke kræves tilbagebetalt. Det får i denne vurdering navnlig betydning, om samlivet har været længerevarende med sammenblandet økonomi.'

I denne forbindelse henvises til parternes mangeårige samliv. Ifølge testamentets indledning har parret levet sammen på samme folkeregisteradresse siden 1. oktober 1988. Parret oprettede testamentet den 23. juni 1999, og siden har samlivet varet yderligere 17 år, før forsikrede afgik ved døden - i alt ca. 30 års samliv, hvor parret ifølge testamentets egne ord 'har søgt at medbidrage fælles til betaling af fællesudgifterne.'

Da forsikrede således ikke kan anses at have haft noget krav mod sagsøger ved sin død, har bestemmelsen i testamentet om, at 'det er mit ønske, at det krav, som jeg/mit bo eventuelt måtte have mod [klageren], frafaldes...', ikke reelt været udtryk for en generøs gestus over for sagsøger, der ikke på nogen anden måde er tilgodeset i testamentet.

Kravet om, at testamentet skal hjemle samleveren 'en arvelod af mindst samme størrelse som tvangsarven til en ægtefælle', er således ikke opfyldt, og samleveren har herefter ikke krav på kollektiv ægtefælle-/samleverpension.

Det bemærkes i denne forbindelse, at det er samleverens bevisbyrde at godtgøre, at testamentet har hjemlet - og ved forsikredes død hjemlede hen, hvad der svarede til en ægtefælles tvangsarv.

Samleveren **opfordres** til at oplyse og dokumentere, med hvilken værdi den påståede andel af forsikredes formue er indgået i boopgørelsen efter forsikrede, og hvilken boafgift hun har betalt for den påståede andel af forsikredes formue.

Den subsidiære påstand
PFA Pension har pådraget sig erstatningsansvar
Det bestrides, at PFA Pension har handlet culpøst og erstatningspådragende.

Det gøres derimod gældende, at forsikrede og samlever ikke har udvist den omhu og agtpågivenhed, som en så vigtig sag som samleverpension burde have påkaldt sig.

Da testamentet (bilag 1) blev oprettet den 23. juni 1999, var lov nr. 143 af 17/3 1999 om ændring af boafgiftsloven og pensionsbeskatningsloven endnu ikke trådt i kraft for så vidt angår samleverpension. På det tidspunkt har det givetvis ikke været i forsikredes eller samlevers tanker, at testamentet skulle kunne sikre samleveren samleverpensionen.

Da samleverpension blev indført i PVJ den 26. april 2005, havde forsikrede og samlever formentlig heller ikke opmærksomheden henledt på samleverpensionen. Den interesse blev først vakt 5 år senere - i maj 2010, jf. samlevererklæringen i bilag 5.

I reglementet (bilag 4) var der i § 16, stk. 5 og 6, tydeligt angivet de betingelser, der skulle være opfyldte. Trods betingelsen om 'det nødvendige testamente', der skal tillægge samleveren en arvelod af mindst samme størrelse som tvangsarven for en ægtefælle, har forsikrede og samleveren ikke undersøgt, om testamentet opfyldte denne betingelse.

Samlever har henvist til sagens bilag 5, som er en skrivelse af 5. maj 2010 fra PVJ til forsikrede med samlevererklæring. Samlevererklæringen er på to sider:

- Den ene side handler om parternes erklæring om, at de siden 1/10 1988 har boet sammen og haft fælles folkeregisteradresse, og at de kan indgå ægteskab med hinanden, og det fremgår af afkrydsningen, at der ikke er hindringer herfor.
- Den anden side handler om medlemmets civilstand, og det fremgår af afkrydsningen, at forsikrede er fraskilt.

På erklæringens anden side er der givet nogle informationer til medlemmet og dennes samlever. Til forståelsen af disse informationer kan det oplyses, at PVJ's regulativ (bilag 4, side 9) i § 15 om medlemmets egenpension i stk. 2 har følgende bestemmelse:

> 'Stk. 2. Hvis et medlem på pensioneringstidspunktet ikke har nogen ægtefælle, samlever jf. § 16, stk. 5, eller fraskilt ægtefælle med ret til pension, har medlemmet ret til ugiftepension i form af en forhøjelse af pensionen med 22%.'

Det var derfor af betydning ved medlemmets alderspensionering at konstatere, om medlemmet havde en ægtefælle, fraskilt ægtefælle eller en samlever, som ved medlemmets død ville have ret til den kollektive ægtefælle-/samleverpension. Hvis det var tilfældet, ville medlemmet ikke få ret til ugiftepension i form af forhøjelse af pensionen med 22%. Hvis medlemmet derimod var 'reelt enlig', ville medlemmet få udbetalt den forhøjede alderspension.

10. 90040

I samlevererklæringens side 2 er der i denne forbindelse givet følgende oplysninger:

> 'Ved ansøgning om pension vil Pensionskassen udbede sig en kopi af det oprettede testamente med henblik på berigtigelse af indhold samt beregning af pensionens størrelse.
>
> Ved dødsfald inden opstart af pension vil Pensionskassen udbede sig en kopi af det oprettede testamente med henblik på berigtigelse af indhold og datering samt beregning af samleverpensionens størrelse.'

Hensigten med disse oplysninger må antages at være følgende:

> Når medlemmet ansøger om alderspension, skal det vurderes, om medlemmet har ret til den forhøjede alderspension. Hvis medlemmet hævder at være reelt enlig, vil man lægge det til grund og udbetale den forhøjede alderspension; men hvis medlemmet hævder at have en samlever, der er berettiget til samleverpension, vil pensionskassen bede om en kopi af testamentet 'med henblik på berigtigelse af indhold samt beregning af pensionens størrelse.'
>
> Hvis medlemmet afgår ved døden inden opstart af alderspension, vil pensionskassen skulle forholde sig til, om den opgivne samlever var berettiget til den kollektive samleverpension. Derfor vil Pensionskassen udbede sig en kopi af det oprettede testamente 'med henblik på berigtigelse af indhold og datering samt beregning af samleverpensionens størrelse.'

I begge situationer bruges ordvalget 'med henblik på berigtigelse af indhold' og 'med henblik på berigtigelse af indhold og datering'. Ordet 'berigtigelse' betyder normalt 'rettelse', men det kan ikke være tilfældet her, for dels vil det ikke være muligt at rette indholdet i et testamente, når testator er død, og dels vil det ikke være PVJ, der ville kunne foretage rettelser. Ordet 'berigtigelse' må her betyde 'kontrol', fordi det primære formål ved pensionering har været at afgøre, om pensionstillægget skal udbetales, mens formålet ved medlemmets død har været at afgøre, om samleveren er berettiget til samleverpension.

Da PVJ fusionerede med PFA Pension den 1. oktober 2010, overtog PFA Pension administrationen af udbetaling af bl.a. alderspension og samleverpension. PFA var opmærksom på, at størrelsen af medlemmernes alderspension afhang af, om der var berettigede til ægtefælle-/samleverpension, og spurgte derfor medlemmet herom - ikke ved at bede om en kopi af det nødvendige testamente for samlevere, men ved at bede medlemmet om at erklære, at der ikke var berettigede til medlemmets ægtefælle-/samleverpension.

PFA Pension fremsendte brev om udbetaling af pension til [forsikringstageren] den 29. april 2015 (bilag A-1).
…
I skemaet 'ERKLÆRING OM INTET ÆGTESKAB/SAMLIV' (bilag A-3) gentages kravene til samleverpension, som PVJ havde stillet i regulativet, herunder kravet om det nødvendige testamente, der skal sikre samleveren en arv af samme størrelse som den tvangsarv, som ifølge loven ville være tilkommet en ægtefælle.

Da forsikrede (medlemmet) ved returneringen af 'Supplerende oplysninger om din pensionsordning' i underskrevet stand den 18/5 2015 (bilag B) ikke vedlagde 'ERKLÆRING OM INTET ÆGTESKAB/SAMLIV' og således hævdede, at han ved sin død ville efterlade

sig en berettiget til ægtefælle-/samleverpension, påbegyndtes udbetalingen af egenpensionen uden forhøjelsen.

Det gøres gældende, at der ikke i samlevererklæringen (bilag 5) er givet noget løfte om, at PVJ vil yde gratis juridisk bistand til medlemmerne ved at gennemgå testamenter til fordel for samlevere og ændre i disse for at sikre, at testamenterne levede op til de krav, som regulativet opstiller.

Der er således ikke over for sagsøgeren afgivet nogen garanti for, at samleverpensionen ville blive udbetalt til hende. Efterfølgende ændringer i testamentet og ændringer af samlivsforholdet samt forsikredes eventuelle død før pensionering ville også kunne bevirke bortfald af retten til samleverpension, uden at PVJ ville have nogen indflydelse herpå.

Pligten til at sikre, at regulativets krav til det nødvendige testamente blev overholdt, påhviler alene den forsikrede (medlemmet).

Den fremgangsmåde, der anvendes i PFA, er ikke uforsvarlig og ansvarspådragende, da det ved ansøgning om pension alene skal afklares, om forsikrede er berettiget til en forhøjelse af pensionen med 22% - altså om forsikrede er 'reelt enlig', og det kan forsikrede udtale sig om til PFA ved at indsende skemaet 'ERKLÆRING OM INTET ÆGTESKAB/SAMLIV' i udfyldt og underskrevet stand.

Spørgsmålet om testamentets eksistens og indhold har herudover først betydning, når det ikke længere kan ændres, altså først når forsikrede (medlemmet) er afgået ved døden før samleveren.

I den konkrete sag har forsikrede (medlemmet) ved ikke at returnere ERKLÆRING OM INTET ÆGTESKAB/SAMLIV (bilag A-3) givet udtryk for, at han ville efterlade sig en ægtefælle/samlever, som ville være berettiget til samleverpension. Det kan alene bebrejdes ham, at han ikke har undersøgt, om det den 23/6 1999 underskrevne testamente var tilstrækkeligt til at sikre samleverpensionen, selv om det blev oprettet, før de skattemæssige ændringer trådte i kraft, som gav mulighed for samleverpension, og længe før, samleverpensionen blev indført i PVJ.

Konklusion
Efter det foran anførte må det lægges til grund,

At samleveren alene kan være berettiget til den løbende livsvarige kollektive samleverpension, hvis alle betingelser i både pensionsbeskatningsloven og i PVJ's vedtægter og regulativ er opfyldte,

At samleveren ikke opfylder betingelsen om det nødvendige testamente, som skulle tillægge hende en arvelod af mindst samme størrelse som tvangsarv til en ægtefælle,

At samleveren ikke har dokumenteret, at det påberåbte gensidige testamente fra 1999 har sikret hen en arvelod af mindst den anførte størrelse, eller dokumenteret, at en sådan arvelod kan aflæses i boopgørelsen i forsikredes dødsbo eller i skifterettens beregning af boafgift herfor,

At PFA ikke har handlet culpøst og erstatningspådragende ved at forlade sig på forsikredes stiltiende erklæring om, at han ville efterlade sig en pensionsberettiget samle-

ver, hvorfor han ikke ønskede at få det tillæg udbetalt til sin egenpension, som udløstes af at være reelt enlig, samt

At PFA eller PVJ ikke gennem samlevererklæringen har afgivet nogen garanti for, at samleveren ville få udbetalt samleverpension, og at samleveren ikke kunne have fået en sådan opfattelse, når hun vidste, at det gensidige testamente ikke var forevist for hverken PFA eller PVJ.

På baggrund heraf fastholdes PFA's afgørelse om, at der ikke tilkommer samleveren nogen udbetaling af samleverpension."

Klagerens advokat har i brev af 24/2 2017 til nævnet bl.a. bemærket:

"Parternes testamente:
PFA forsøger her på flere områder at lægge til grund, hvad forskellige personer i sagsfremstillingen har tænkt og ment, ud fra hvad der bekommer PFA bedst. Dette er imidlertid ikke korrekt, at PFA på en sådan måde kan lægge gæt over personers tanker og meninger til grund som faktum, men derimod det anførte alene tankespind fra PFA's side.

PFA anfører på side 5, at:

'Det har således antagelig været parternes opfattelse, at den part, der ikke er ejer af ejendommen, ved at deltage i betaling af 'fællesudgifterne' ved ejendommen, hvor begge parter lever sammen, oparbejder et tilgodehavende hos ejeren af ejendommen'

Der er ikke belæg for en sådan antagelse af, hvad der har været parternes opfattelse, og den har ikke støtte noget sted i hverken testamentet eller andet fremlagt materiale. Den af PFA refererede teori er alene relevant i de tilfælde, hvor der ikke er nogen aftale mellem parterne herom, og hvor den ene part kræver en kompensation ved samlivsophør. Dette er ikke situationen i nærværende sag, og det bestrides at [forsikringstageren] i en tænkt situation uden aftale mellem parterne ikke ville have haft et kompensationskrav mod [klageren].

Parterne kan indrette sig som de har lyst til og indgå de aftaler om deres samliv og økonomi de har lyst til. Der er helt aftalefrihed på området. I nærværende sag har parterne indgået en aftale om, at [forsikringstageren] har et tilgodehavende hos [klageren] for at have boet i ejendommen og deltaget i udgifterne på kr. 100.000. Det er uden relevans herfor, om en domstolsafgørelse ville fremkomme til samme resultat, såfremt der ikke var indgået en aftale herom – netop fordi parterne har fundet, at en sådan aftale var den rigtige for dem i deres konkrete situation.

I sammenhæng hermed er det i testamentets pkt. 1.6. aftalt, at [forsikringstagerens] krav ved død frafaldes. Igen her forsøger PFA at sætte sig ind i, hvorledes koncipisten ved sin udarbejdelse af testamentet vurderede berettigelsen af kravet – og er igen alene uunderstøttede gætterier fra PFA's side, som ikke kan anvendes til noget i denne sammenhæng. Indholdet af bestemmelsen er, at kravet på de kr. 100.000 frafaldes ved død, hvilket er en testamentarisk begunstigelse af [klageren] med kr. 100.000.

Der fremlægges som Bilag 11 skifteretsattest, hvoraf fremgår, at boet blev håndteret af [forsikringstagerens] livsarvinger ... [Klageren] oplyser, at boet ikke blev behandlet af advokat eller anden professionel men af arvingerne selv. Hun erindrer ikke at begunstigel-

sen af hende blev medtaget som aktiv, eftersom arvingerne ikke var opmærksomme på, at eftergivelse af gæld skulle medtages. [Klageren] erindrer at bobeholdningen udgjorde ca. kr. 130.000, hvorfor der heller ikke ved korrekt medtagelse af de kr. 100.000 skulle have været betalt boafgift, eftersom boets aktivmasse lå under bundfradraget. Fejl i lægfolks bobehandling har dog ingen relevans for nærværende problemstilling.

PFA's erstatningsansvar:
Det skal i forbindelse med vurdering af denne del af sagen erindres, at PFA er sagkyndig indenfor området, og har kendskab til alle relevante forhold i relation til samleverpension. I den forbindelse har PFA naturligvis en rådgivningsforpligtelse og herunder en forpligtelse til at efterse om forholdene er, som deres kunder forventer de er.

Både [forsikringstageren] eller [klageren] er lægfolk i den forbindelse, men har som det blandt andet fremgår af Bilag 5 haft en klar forventning om, at [klageren] var omfattet af og dækket under samleverpensionen.

Det anføres i Bilag 5 fra PFA, at *'... vi skal have noteret [klageren] på din ægtefælledækning...'* og da [forsikringstageren] og [klageren] havde udfyldt og returneret den vedhæftede erklæring, havde de en berettiget forventning om, at [klageren] var omfattet at samleverpensionen. Erklæringen var jo som det fremgår af følgeskrivelsen, alene fremsendt til [forsikringstageren] med det formål, at få noteret [klageren] som berettiget til samleverpension. Såfremt PFA ved returnering af blanketten var af den opfattelse, at dette ikke var tilfældet, eller at der skulle mere til eller dokumenteres yderligere, havde PFA naturligvis en forpligtelse til at give [forsikringstageren] meddelelse herom, således at det havde været muligt for [forsikringstageren] at rette op på eventuelle mangler.

Hertil skal anføres, at PFA selv har haft en opfattelse af, at [klageren] var omfattet af samleverpensionen, eftersom der blev udbetalt pension til [forsikringstageren] i overensstemmelse hermed. Det er erstatningspådragende for PFA at lade [forsikringstageren] og [klageren] være i en vildfarelse omkring deres dækningsforhold, og indrette sig med procedurer, hvor det først kommer for dagens lys ved den forsikredes død, hvor det i sagen natur er for sent at rette op på.

Som det fremgår af side 2 nederst i PFA's svarskrift til Ankenævnet, blev 'Erklæring om intet ægteskab/samliv' ikke returneret, hvorfor PFA påbegyndte udbetaling uden tillæg som ville være udbetalt, hvis der ikke var nogen pensionsberettiget samlever. Det giver sig selv, at [forsikringstageren] ikke returnerede 'Erklæring om intet ægteskab/samliv' da [forsikringstageren] ikke havde nogen anledning hertil. Han havde jo netop en samlever, som han gik ud fra var omfattet af samleverpensionen, og helt i overensstemmelse hermed udbetalte PFA pension uden tillæg.

PFA går så i svarskriftet på side 8 ind i en overvejelse af, hvad der 'må antages' at være hensigten med at udbede sig oplysningerne i samlevererklæringen fremlagt som side 3 i Bilag 5. Eftersom PFA selv er i tvivl om, hvad der 'må antages' at være hensigten med de af PFA udarbejdede erklæringer, må det stå endnu mere uklart for deres kunder, og en usikkerhed heri skal naturligvis ikke have indflydelse på deres kunders retsstilling. PFA anfører selv, at der er uklarheder og fejl i formuleringen af erklæringen.

Den af PFA forsøgte fortolkning af sin egen tekst i blanketten forekommer søgt. Når det af PFA i blanketten anføres, at 'Ved ansøgning om pension vil Pensionskassen udbede sig en kopi af det oprettede testamente med henblik på berigtigelse af indhold samt beregning af pensionens størrelse' betyder det, at man forinden PFA udbetaler pension udbeder

sig kopi af testamente med henblik på vurdering om der skal ske udbetaling som enlig eller som samlevende.

Ved skrivelse af den 29. april 2015, Bilag 10, meddelte PFA, at tiden for udbetaling af pension nærmede sig, og udbad sig returneret blanketten 'Supplerende oplysninger om din pensionsordning'. Den blanket blev returneret af [forsikringstageren], og udbetaling med taksten for samlevende blev igangsat af PFA. Erklæring om intet samliv blev selvfølgelig ikke returneret, eftersom [forsikringstageren] havde en samlever. Det er ikke tilstrækkelig rådgivning nederst i en blanket, der ikke er relevant for [forsikringstageren], at give information om de betingelser der skal være opfyldt for, at [klageren] er berettiget til samleverpension. Det var i øvrigt første gang i forløbet der blev givet [forsikringstageren] mulighed for at gøre sig bekendt med betingelserne for samleverpension – men eftersom blanketten ikke var relevant for [forsikringstageren], noterede han og [klageren] sig naturligvis ikke indholdet i slutningen af blanketten, men alene overskriften 'Erklæring om intet ægteskab/samliv'. Da [forsikringstageren] tilbage i 2010 ved Bilag 5 havde fået godkendt sin samlever som berettiget til samleverpension, var der ikke anledning for [forsikringstageren] til at befatte sig yderligere med den blanket.

Det blev i samme skrivelsen af PFA anført, at 'Mangler vi nogle oplysninger for at kunne udbetale din pension, kontakter vi dig.' Eftersom [forsikringstageren] ikke kontaktet yderligere før PFA påbegyndte udbetaling af pension, havde [forsikringstageren] en berettiget forventning om, at PFA havde alle nødvendige informationer, der skulle ligge til grund for udbetaling af den pension, der blev udbetalt til [forsikringstageren]. Når man fra PFA udbetalte uden tillæg, så kunne [forsikringstageren] med føje gå ud fra, at PFA havde de nødvendige oplysninger for at lægge til grund, at [forsikringstageren] havde en samlever, der var berettiget til samleverpension. I modsat fald havde de jo skrevet, at de ville kontakte ham.

Eftersom testamentet i Bilag 1 var oprettet i 1999, og ikke ændret på det tidspunkt [klageren] blev noteret på ægtefælledækningen, jfr. Bilag 5, og ikke ændret på det tidspunkt der i 2015 påbegyndtes udbetaling af pension, var der ingen anledning for [forsikringstageren] til på ny at sikre sig, at [klageren] var berettiget til samleverpension. Dette blev noteret i 2010 ved Bilag 5 og bekræftet i 2015, ved påbegyndelse af udbetaling af pension til [forsikringstageren] som samlevende, jfr. Bilag 10.

PFA anfører på side 7, 3. afsnit: 'Da samleverpension blev indført i PVJ den 26. april 2005, havde forsikrede og samlever formentlig heller ikke opmærksomheden henledt på samleverpension. Den interesse blev først vakt 5 år senere - i maj 2010, jf. samleverer-klæringen i bilag 5'. Denne ordlyd undrer [klageren] eftersom det var PVJ, der gjorde hende og [forsikringstageren] opmærksomme på muligheden for samleverpension. Da [forsikringstageren] nærmede sig de … år, ville han have styr på sin pension. Derfor aftalte han omkring den 1. maj 2010 et fysisk møde med … hos PVJ, hvor både han og [klageren] deltog. Ved mødet informerede … parterne om vilkårene for [forsikringstagerens] pensionsydelser, og spurgte ind til, hvor mange år de havde boet sammen, fordi hun så ville undersøge om der var mulighed for at [klageren] kunne indsættes som berettiget til samleverpension. … ville så efterfølgende fremsende skemaer, som de begge skulle udfylde og underskrive. Det fremsendte hun den 5. maj 2010, jfr. Bilag 5, dvs. kort tid efter de havde haft mødet med hende. I brevet sluttede hun ydermere med teksten: 'I bør nok tage en kopi som dokumentation'. … fik oplyst, at parterne havde et testamente, men hun informerede ikke om at der skulle være en bestemt ordlyd i det.

Det bestrides således, at det på nogen måde kan bebrejdes [forsikringstageren], at han ikke har undersøgt om ordlyden i testamentet var tilfredsstillende i forhold til samleverpension. [Forsikringstageren] undersøgte hvad han kunne. Før han indsendte sine oplysninger til PFA angående hans pensionsudbetalinger i maj 2015 kontaktede han telefonisk PFA angående samleverpensionen. Han ville sikre sig at alt i den henseende var i orden, da han på det tidspunkt vidste at han var uhelbredeligt syg. Fra PFA var svaret, at [klageren] var anført som samlever berettiget til samleverpension.

På baggrund af ovenstående fastholdes således de nedlagte påstande."

Selskabet har i brev af 16/3 2017 til nævnet bl.a. anført:

"Parternes testamente
Når pensionsbeskatningslovens § 2, stk. 1, nr. 4, litra e, kræver, at samleveren i et testamente skal være 'tillagt en arvelod af mindst samme størrelse som den tvangsarv, der ifølge arveloven ville være tilkommet en ægtefælle', må det herved forudsættes, at værdien af arvelodden kan stå for en nærmere analyse af dens objektive karakter.

Det eneste, som forsikrede testamenterede til sin samlever, var, 'at det krav, som jeg/mit bo eventuelt måtte have mod [klageren] frafaldes …..' Som det er anført i svarskriftet, kan det ikke lægges til grund, at dette krav eksisterede eller havde nogen værdi. Dets eksistens og værdi er heller ikke underbygget ved at blive medtaget i boopgørelse og ved boafgiftsberegning.

Klagerens advokat bagatelliserer argumentet om boopgørelsen og boafgiftsberegningen ved i replikkens side 2 øverst at anføre, at bobeholdningen efter samleverens erindring udgjorde ca. 130.000 kr., hvorfor der heller ikke ved korrekt medtagelse af de 100.000 kr. skulle have været betalt boafgift, eftersom boets aktivmasse lå under bundfradraget.

Imidlertid har den ene af de privatskiftende arvinger, …, i en mail fra den 7/8 2016 til PFA anført, at indbo og bil havde en værdi af 100.000 kr. og likvide midler udgjorde ca. 200.000 kr., så allerede disse aktiver oversteg bundfradraget, som i 2016 udgjorde 276.600 kr.

PFA's erstatningsansvar
Det fastholdes, at det er den forsikrede (eller efter dennes død den sikrede), der skal dokumentere adkomst til en forsikringsydelse.

Forsikrede havde gennem de ændrede regler i PVJ's regulativ kendskab til de krav, der stilles i PVJ, for at en samlever bliver berettiget til samleverpension, herunder både kravet efter pensionsbeskatningsloven om, at samleveren i testamente skal være tillagt en arvelod af mindst samme størrelse som den tvangsarv, der ifølge arveloven ville være tilkommet en ægtefælle, og kravet efter PVJ's regulativ om, at samleveren skal være indsat som berettiget til samleverpension.

Forsikrede havde ikke sikret sig, at testamentet opfyldte kravet om arveloddens størrelse, selv om det fælles testamente var oprettet mange år tidligere uden hensyntagen til indførelsen af samleverpension, og selv om der således var al mulig grund til at være opmærksom på indholdet af testamentet.

Det bestrides, at PVJ ved indsættelsen af samleveren ved navns nævnelse - og senere PFA ved påbegyndelse af udbetaling - havde nogen pligt til at kontrollere testamentets

indhold. Denne kontrol sker først, når forsikrede er afgået ved døden, og samleveren begærer samleverpensionen udbetalt. Indtil da er et testamentes indhold omgærdet af betydelig tavshedspligt, da det kan indeholde endog særdeles ømtålelige og personlige oplysninger, som er uden interesse for pensionsselskabernes administration af ordningerne. Desuden kan testamentet blive ændret flere gange inden forsikredes død.

Det bestrides, at forsikrede og hans samlever kunne have en på selskabernes udsagn baseret berettiget forventning om, at samleveren var omfattet, da de havde ladet notere, at samleveren var indsat som berettiget til samleverpension. Forsikrede og samleveren vidste, at parret ikke på noget tidspunkt havde forevist testamentet for selskaberne, som således ikke kunne indestå for, at samleveren var berettiget.

Det fastholdes således, at det alene kan bebrejdes forsikrede og samleveren selv, at testamentet ikke opfylder kravene i pensionsbeskatningsloven om arveloddens størrelse."

I brev af 20/3 2017 fra selskabet til nævnet hedder det bl.a. videre:

"I fortsættelse af min duplik af 16. ds. har jeg følgende tilføjelse:

Parternes testamente
I prologen til parternes testamente af 23/6 1999 hedder det:

> 'Vi kan endvidere oplyse, at vi bor sammen i den af [klageren] ejede ejendom, som jeg [klageren] har indskudt kontant 228.000,00 kr. i, i forbindelse med erhvervelsen af ejendommen, mens vi i øvrigt siden vor samliv har søgt at medbidrage til betaling af fællesudgifterne herunder udgifter i form af terminsydelser, skatter, afgifter, forsikringer, forbrugsafgifter, vedligeholdelse m.v.
>
> Vi er ligeledes enige om, at såfremt [forsikringstageren] måtte fraflytte før nogen af os afgår ved døden, skal [forsikringstageren], som kompensation for at have boet i ejendommen og deltaget i udgifterne, modtage 100.000,00 kr. kontant.'

Efter sin ordlyd angår denne aftale et opgør i forbindelse med, at [forsikringstageren] måtte fraflytte, før nogen af parterne afgår ved døden. Den omhandler således en situation, hvor [forsikringstageren] vil have brug for midler til at flytte og indrette sig i en ny bolig. Den omhandler efter sin ordlyd ikke den situation, hvor [forsikringstageren] afgår ved døden, mens samlivet består.

Der er således ikke efter prologen indgået nogen aftale om en reel gæld til [forsikringstageren], som ved [forsikringstagerens] død kan frafaldes efter bestemmelsen i testamentet punkt 1.6.

Der er ikke i øvrigt fremkommet oplysninger om anden gæld mellem parterne, og testamentet indeholder herefter ikke noget moment af vederlagsfri ydelse/opofrelse fra [forsikringstageren] til [klageren] – og slet ikke en begunstigelse, som svarer til en ægtefælles tvangsarv."

Nævnet har fået forelagt bilag fra sagen.

17. 90040

Af brev af 5/5 2010 fra PVJ til forsikringstageren fremgår bl.a.:

> **"Samlevererklæring**
> …
> I forbindelse med at vi skal have noteret [klageren] på din ægtefælledækning, bedes I udfylde og returnere vedlagte erklæring. I bør nok tage en kopi som dokumentation."

Af den vedlagte samlevererklæring – som udfyldt og underskrevet af forsikringstageren og klageren den 11/5 2010 – fremgår bl.a.:

	Besvares af medlem: ja	nej	Besvares af samlever: ja	nej
Efter ægteskabslovens §3 skal umyndiggjorte godtgøre, at værgen samtykker i ægteskabets indgåelse. Er De umyndiggjort ?	☐	☒	☐	☒
Efter ægteskabslovens §6 må ægteskab ikke indgåes mellem slægtninge i ret op- og nedstigende linie (f.eks. mellem forældre og børn) eller mellem søskende. Er De så nært beslægtet med Deres samlever som nævnt ovenfor ?	☐	☒	☐	☒
Efter ægteskabslovens §7 må ægteskab ikke uden Civilretsdirektoratets tilladelse indgås mellem personer, af hvilke en af parterne har været gift med den andens slægtning i ret op- eller nedstiende linie (f.eks. mellem svigerforældre og –børn) Er De så nært besvogret med Deres samlever som nævnt ovenfor ?	☐	☒	☐	☒
Efter ægteskabslovens § 8 må adoptant og adoptivbarn ikke indgå ægteskab med hinanden, så længe adoptivforholdet består. Består der er adoptivforhold mellem Dem og Deres samlever ?	☐	☒	☐	☒

…

Besvares af medlem.

Er De gift ? ☐ Er De separeret ? ☐ Er De fraskilt ? ☒

Undertegnede forpligter mig samtidig til at meddele Pensionskassen, såfremt jeg senere gifter mig.

Undertegnede medlem kan ensidigt og når som helst trække indsættelsen tilbage, uden samtykke fra samleveren.

Undertegnede medlem er indforstået med at, såfremt indsættelsen af samlever kaldes tilbage, efter at pensionen er påbegyndt, vil dette ikke få betydning for pensionens størrelse.

Ved ansøgning om pension vil Pensionskassen udbede sig en kopi af det oprettede testamente med henblik på berigtigelse af indhold samt beregning af pensionens størrelse.

Ved dødsfald inden opstart af pension vil Pensionskassen udbede sig en kopi af det oprettede testamente med henblik på berigtigelse af indhold og datering samt beregning af samleverpensionens størrelse.

18. 90040

Af pensionsoversigt pr. 1/10 2010 fremgår bl.a.:

Hvis du går på pension den 1.8.2015	
Din livsvarige livrente pr. år – garanteret[1]	105.040 kr.
Dit tillæg pr. år – ikke garanteret[2]	25.509 kr.
Din samlede udbetaling	**130.549 kr.**
Du får et tillæg til din livrente, hvis du er ugift	
Dit tillæg pr. år – garanteret[1]	23.108 kr.
Dit tillæg pr. år – ikke garanteret[2]	5.612 kr.
Din samlede udbetaling, hvis du er ugift	**28.720 kr.**

...

Din ægtefælle eller samlever er sikret ved dødsfald	
Ægtefællepension pr. år – garanteret[1]	63.023 kr.
Tillæg pr. år – ikke garanteret[2]	15.306 kr.
Din ægtefælle eller samlevers samlede udbetaling pr. år	**78.329 kr.**

Af brev af 29/4 2015 fra selskabet til forsikringstageren fremgår bl.a.:

> **"Den aftalte udbetalingsdato nærmer sig**
> Ifølge policen skal du have din pension udbetalt den 1. august 2015. Hvis du ønsker at få din alderspension udbetalt, beder vi dig udfylde og sende os blanketten Supplerende oplysninger og de papirer, som vi beder om på blanketten.
>
> **Om din udbetaling**
> Modtager vi papirerne inden den 15. juni 2015, udbetaler vi pengene som aftalt. Mangler vi nogle oplysninger for at kunne udbetale din pension, kontakter vi dig. Sender du papirerne til os senere, er det ikke sikkert, at vi kan nå at udbetale til den aftalte dato. Modtager vi ikke papirerne fra dig, vil din pension blive udsat."

Af vedlagt skema "Supplerende oplysninger om din pensionsordning" – som udfyldt og underskrevet af forsikringstageren den 18/5 2015 – fremgår bl.a.:

Vi beder dig sende følgende papirer til os

- Denne blanket (Supplerende oplysninger) med dato og underskrift
- Den vedlagte erklæring om intet ægteskab/samliv, hvis du er ugift og alle udsagnene er sande

Jeg vil gerne have følgende ydelser udbetalt til min NemKonto

☒ Min livsvarige livrentepension, løbende

...

Hvis vi har spørgsmål

Vi beder dig oplyse et telefonnummer, så vi kan ringe til dig, hvis vi har spørgsmål til det, du har sendt.

19. 90040

Af et andet vedlagt skema "Erklæring om intet ægteskab/samliv" – som forsikringstageren ikke har udfyldt – fremgår bl.a.:

ERKLÆRING OM INTET ÆGTESKAB/SAMLIV

til brug for udbetaling fra pensionsordning,
som indeholder kollektiv livsbetinget livsforsikring til ugifte

Forsikredes navn:	Forsikredes CPR-nummer:
[redacted]	[redacted]
Forsikredes adresse:	Forsikredes policenummer:
[redacted]	[redacted]11

Undertegnede, der er forsikret i henhold til ovennævnte police, og som ønsker at få udbetalt en ydelse fra min pensionsordning, erklærer herved på tro og love, at nedenstående punkter er opfyldt.

at jeg ikke har nogen pensionsberettiget ægtefælle/registreret partner.

at jeg ikke har nogen fraskilt ægtefælle/registreret partner, som har bevaret ret til pension efter mig.

at jeg er vejledt om, at en fraskilt, pensionsberettiget hustru kan gøre krav på en del af tilbagekøbsværdien, jfr. enkepensionslovens § 2, stk. 7.

at jeg ikke har nogen pensionsberettiget samlever, dvs. en person:

a. med hvem forsikrede kunne have indgået ægteskab eller registreret partnerskab, og

b. som i et af forsikrede senest tre måneder før dødsfaldet oprettet testamente er tillagt en arvelod af mindst samme størrelse som den tvangsarv, der ifølge loven ville være tilkommet en ægtefælle, og

c. som har haft fælles bopæl med forsikrede i de sidste to år før dødsfaldet eller tidligere har haft fælles bopæl med forsikrede i en sammenhængende periode på mindst to år, når den fælles bopæl alene er ophørt på grund af institutionsanbringelse, herunder i en ældrebolig.

Af pensionsoversigt pr. 1/7 2015 fremgår bl.a.:

Prognoseoversigt pr. 1.7.2015 KOPI
- udbetaling af livrente

Hvis du går på pension den 1.8.2015	
Din livsvarige livrente pr. år – garanteret[1]	105.040 kr.
Dit tillæg pr. år – ikke garanteret[2]	25.509 kr.
Din samlede udbetaling	**130.549 kr.**

Du får et tillæg til din livrente, hvis du er ugift	
Dit tillæg pr. år – garanteret[1]	23.108 kr.
Dit tillæg pr. år – ikke garanteret[2]	5.612 kr.
Din samlede udbetaling, hvis du er ugift	**28.720 kr.**

…

20. 90040

Din ægtefælle eller samlever er sikret ved dødsfald	
Ægtefællepension pr. år – garanteret[1]	63.023 kr.
Tillæg pr. år – ikke garanteret[2]	15.306 kr.
Din ægtefælle eller samlevers samlede udbetaling pr. år	**78.329 kr.**

…

Forudsætninger

…

Ægtefællepension

Din ægtefællepension sikrer i tilfælde af din død din efterladte ægtefælle eller samlever en udbetaling hver måned resten af livet. De første 3 måneder efter din død, vil udbetalingen være af samme størrelse som din livrente."

Af brev af 22/9 2016 fra selskabet til afdødes livsarving fremgår bl.a.:

"Da PFA Pension har afgjort, at betingelserne for udbetaling af samleverpension ikke er opfyldt, vil vi derfor regulere din fars pension, så udbetalingen beregnes, som om din far var ugift.

Det betyder at PFA Pension udbetaler en efterregulering på 23.930 kr. før skat til boet efter din far."

Nævnets sekretariat har ved mail af 26/6 2017 til selskabet bl.a. anført:

"Det fremgår af § 16, stk. 6, i pensionsregulativet, at det er en betingelse for samleverpensionens udbetaling, at der 'i et af medlemmet senest 3 måneder før dødsfaldet oprettet testamente er tillagt samleveren en arvelod af mindst samme størrelse som tvangsarven til en ægtefælle'.

Nævnets sekretariat skal spørge, om selskabet kan være behjælpeligt med at oplyse følgende:

1. Er det selskabet bekendt, om nu afdøde forsikringstager i forløbet har fået særskilt vejledning/rådgivning fra PVJ eller PFA vedr. denne bestemmelse? I givet fald hvilken og hvornår?"

Selskabet har i brev af 29/6 2017 til nævnet bl.a. anført:

"Rådgivning i PVJ

Vi er desværre ikke bekendt med, hvilken mundtlig rådgivning der er givet de forsikrede i PVJ.

Af sagens bilag 5 [fremsendelse af samlevererklæring af 2010] fremgår det dog,

- at der har været en kontakt mellem forsikringstageren og …, PVJ, i maj 2010 om notering af forsikringstagerens navngivne samlever på ægtefælledækningen, jf. Regulativet (bilag 4) § 16, stk. 5, og brevet fra PVJ til forsikringstageren og samlevererklæringen i henholdsvis bilag 5, side 1 og 2
- at den navngivne samlever har levet sammen med forsikringstageren i de sidste 2 år, jf. Regulativet (bilag 4) § 16, stk. 6, og samlevererklæringen i bilag 5, side 2
- at den navngivne samlever skal kunne indgå ægteskab med forsikringstageren, jf. Regulativet (bilag 4) § 16, stk. 6, og samlevererklæringen i bilag 5, side 2

- at der er krav om, at der i et af medlemmet senest 3 måneder før dødsfaldet oprettet testamente er tillagt samleveren en arvelod af mindst samme størrelse som tvangsarven til en ægtefælle, og
  - at dette krav dels relaterer sig til størrelsen af alderspensionen, jf. Regulativet (bilag 4) § 15, stk. 2, og samlevererklæringen i bilag 5, side 3, hvor det hedder: 'Ved ansøgning om pension vil Pensionskassen udbede sig en kopi af det oprettede testamente med henblik på berigtigelse af indhold samt beregning af pensionens størrelse.'
  - at dette krav dels relaterer sig til samleverens ret til ægtefælle/samleverpension, jf. Regulativet (bilag 4) § 16, stk. 6, og samlevererklæringen i bilag 5, side 3, hvor det hedder: 'Ved dødsfald inden opstart af pension vil pensionskassen udbede sig en kopi af det oprettede testamente med henblik på berigtigelse af indhold og datering samt beregning af samleverpensionens størrelse.'

På dette skriftlige grundlag har PVJ i 2010 henledt opmærksomheden på betydningen af oprettelsen af testamentet og af, at de specifikke krav til testamentet opfyldes. Om testamentet rent faktisk opfylder kravene bør forsikringstageren selv sikre.

Rådgivning i PFA
Vi har i PFA antagelig ikke givet forsikrede mundtlig rådgivning. Fokus var jo forsikringstagerens forestående pensionering ved fremsendelse af bilag A. Ved beregningen af pensionens størrelse var det imidlertid af betydning, om forsikringstageren havde en pensionsberettiget ægtefælle, tidligere ægtefælle eller samlever.

Af sagens bilag 10: Korrespondance ved pensionering, beder vi i brev af 29/4 2015 dels om nogle oplysninger ('Supplerende oplysninger om din pensionsordning') og dels en 'erklæring om intet ægteskab/samliv', som skal dateres og underskrives og tilbagesendes, 'hvis du er ugift og alle udsagnene er sande'.

Forsikrede returnerede 'Supplerende oplysninger om din pensionsordning' i dateret og underskrevet stand den 18/5 2015. Forsikrede returnerede ikke 'Erklæring om intet ægteskab/samliv' - antagelig fordi han (stadig) anså sin samlever som pensionsberettiget. I erklæringens sidste punkt om samlever er begrebet 'pensionsberettiget samlever' uddybet i 3 punkter som en person:

a. med hvem forsikrede kunne have indgået ægteskab...
b. som i et af forsikrede senest tre måneder før dødsfaldet oprettet testamente er tillagt en arvelod af mindst samme størrelse som den tvangsarv, der ifølge loven ville være tilkommet en ægtefælle, og
c. som har haft fælles bopæl med forsikrede i de sidste to år før dødsfaldet...

PFA opfattede den manglende returnering af skemaet som forsikredes bekræftelse af, at han havde en pensionsberettiget samlever, som han jo også tidligere i 2010 havde oplyst til PVJ. Derfor begyndte PFA at udbetale alderspensionen uden tillægget på 22%, som ifølge regulativets § 15, stk. 2, ville blive udbetalt til et medlem, som ikke har nogen ægtefælle, samlever jf. § 16, stk. 5 eller fraskilt ægtefælle med ret til pension.

Konklusion
Både bestemmelsen i PVJ's regulativ (bilag 4) § 16, stk. 6, og PVJ's 'advarsel' (bilag 5) om, at pensionskassen ville gennemgå testamentet ved pensionering og ved forsikredes død, burde få forsikrede til alvorligt at undersøge, om det på det tidspunkt mere end 10 år

gamle testamente virkeligt opfyldte kravet om at sikre en arv til samlever, som svarer til en ægtefælles tvangsarv.

Også PFA's 'Erklæring om intet ægteskab/samliv' (bilag 10) burde med sin præcise beskrivelse af en pensionsberettiget samlever have fået forsikrede til at sikre sig, at testamentet virkeligt opfyldte kravet og sikrede samleveren pension, ved at søge rådgivning herom.

Generelt må det tilføjes, at megen generel rådgivning i dag gives elektronisk i form af vejledninger på forsikringsselskabernes hjemmesider. Er informationen af mere kompliceret karakter, gives vejledningen i form af en opfordring til at ringe til rådgiver i selskabet. På adressen https://pfa.dk/privat/forsikringer/begunstigelse/ er der på PFA's hjemmeside en vejledning om begunstigelse som indeholder et afsnit om ægtefælle/samleverpension, hvor forsikringstager opfordres til at ringe til afdelingen Livsforsikring på …, der som led i den telefoniske rådgivning vil fremsende 'Vejledning om kollektiv ægtefælle-/samleverpension', BX 0915 (03-13) (bilag B), som indeholder kravene til det nødvendige testamente for at sikre samleverpensionen.

Forsikringstageren har ikke søgt denne rådgivning i PFA."

Klagerens advokat har i brev af 18/8 2017 til nævnet bl.a. bemærket:

"Parternes testamente:
Det forholdt sig således, at … fra PVJ i april/maj 2010 opfordrede forsikringstager til at anføre sin samlever, [klageren] som samlever på ægtefælledækningen.

Omkring den 1. maj 2010 afholdtes som tidligere beskrevet et fysisk møde med … hos PVJ, hvor både han og [klageren] deltog. Ved mødet informerede … parterne om vilkårene for [forsikringstagerens] pensionsydelser, og spurgte ind til, hvor mange år de havde boet sammen, fordi hun så ville undersøge om der var mulighed for at [klageren] kunne indsættes som berettiget til samleverpension. … ville så efterfølgende fremsende skemaer, som de begge skulle udfylde og underskrive.

Mødet kom i stand fordi forsikringstager i forbindelse med, at han nærmedes sig pensionsalderen ønskede at få rådgivning om hvordan han og hans samlever var stillet.

… fik oplyst, at parterne havde et testamente, men hun informerede ikke om, at der skulle være en bestemt ordlyd i det.

… bekræftede overfor forsikringstager og dennes samlever, at samleveren var dækket som samlever under ordningen. Dette blev også efterfølgende bekræftet overfor forsikringstager.

Den 18. maj 2015 ringede forsikringstager til PVJ for at få sikkerhed for, at hans samlever var dækket under pensionsordningen. På daværende tidspunkt var han vidende om, at han var uhelbredeligt syg. Medarbejderen – en mandlig medarbejder – hos PFA bekræftede under telefonsamtalen, som [klageren] overhørte, da der var sat medhør på, at hun var forsikret som samlever. Alt var som det skulle være, og han kunne være helt tryg.

På intet tidspunkt er forsikringstager eller hans samlever blevet gjort opmærksom på, at der var krav til indholdet af testamentet for, at man som samlever blev berettiget til samleverpension, eller at [klageren] efter PVJ's opfattelse ikke var dækket som samlever –

tværtimod blev de informeret om, at dækningen som samlever var på plads, og at de ikke skulle bekymre sig herom.

PFA anfører i sin skrivelse af den 29. juni 2017 under den anden bullit, at der var samliv i 2 år. Dette er ikke korrekt. Parternes samliv havde varet i 22 år.

Det er ikke korrekt, at PFA/PVJ ikke har givet forsikringstager og hans samlever mundtlig rådgivning. Dette blev givet både under mødet omkring den 1. maj 2010 og under den efterfølgende telefonsamtale, hvor det blev bekræftet, at samlever var dækket under ordningen.

PFA forsøger igen at lægge til grund, hvad forskellige personer i sagsfremstillingen har tænkt og ment, ud fra hvad der bekommer PFA bedst. Det er imidlertid ikke korrekt, at antage, at forsikringstagers fokus alene var den forestående pensionering. Forsikringstagers fokus var mindst i lige så høj grad ønsket om, at hans samlever skulle sikres under samleverdækningen, når det jo var muligt – helt som han blev rådgivet om fra PJV's side.

Det giver ikke mening, når PFA anfører, at man efter forsikringstagers død vil gennemgå testamentet for at konstatere, om der er dækning for forsikringstagers samlever. Dette skal naturligvis ske på et tidspunkt, hvor forsikringstager har mulighed for at indrette sig anderledes, fx ved ændring af testamentet, såfremt det foreliggende testamente ikke efter PFA's side overholdt betingelserne for at samlever er dækket under ordningen."

Som svar herpå har selskabet i brev af 28/8 2017 til nævnet bl.a. anført:

"Brevet indeholder faktuelt oplysning om en telefonsamtale med PFA den 18. maj 2015. Det har givet mulighed for at søge i vores rådgiverportal, hvor en kollega på netop denne dato fandt to registreringer:

- Forsikrede havde ringet og bestilt en beregning og fik samtidig tilsendt vores vejledning om ægtefælle-/samleverpension
- Forsikrede fik oplysning om, at det er en ægtefælle-/samleverpension, der er på kundens ordning.

Jeg henviser til 'Vejledning om kollektiv ægtefælle-/samleverpension', BX 0915 (03-13), 90.040 som er fremlagt som Bilag B. Jeg vedlægger som Bilag C mail fra rådgiver …, …, hvori de to registreringer er gengivet.

Konklusion:
Forsikrede havde kendskab til vilkårene for udbetaling af kollektiv ægtefælle-/samleverpension - både de generelle og de specifikke for PVJ med krav om tilmelding af samlever (se bilag 5), dels fra PVJ's regulativ (se bilag 4), dels fra PFA's vejledning (se bilag B).

Dette kendskab har forsikrede ikke blot kunnet erhverve ved at søge på PFA's hjemmeside, men som det nu ses har forsikrede mundtligt telefonisk fået vejledning og fået tilsendt PFA's vejledning, hvor kravet om det nødvendige testamente er beskrevet udførligt.

Det forekommer ikke sandsynligt, at forsikrede under mødet i 2010 hos PVJ ikke også har fået oplysning om det nødvendige testamente.

Forsikrede har ikke opfyldt forpligtelsen til i sit testamente at sikre samleveren en arvelod, som svarer til en ægtefælles tvangsarv.

Hverken PVJ eller PFA har kunnet undersøge dette, da indholdet af testamentet er omgærdet af tavshedspligt, ligesom et testamente kan ændres i testators levetid, ligesom samlivsforhold kan ændres.

Forsikrede vidste, at han ikke havde forevist testamentet hverken til PVJ eller PFA.

Hverken PVJ eller PFA har således begået erstatningspådragende fejl ved behandlingen af forsikredes ønske om at sikre forsikredes samlever. Begge forsikringsgivere har skriftligt orienteret forsikrede om kravene til samleverpension, som selskaberne ikke kan opfylde, men som kun forsikrede har kunnet påse."

Pensionsregulativet for PVJ indeholder følgende bestemmelser:

"§ 15 Alderspension, Gruppe V medlemmer jf. § 3 stk. 2.
Stk. 1. Livsvarig alderspension kan udbetales fra et medlems fyldte 60. år, forudsat at bidragsbetalingen er ophørt og at invalidepension fra Pensionskassen ikke oppebæres. Pensionsudbetalingen kan udsættes dog længst til det fyldte 70. år.

Stk. 2. Hvis et medlem på pensioneringstidspunktet ikke har nogen ægtefælle, samlever jf. § 16 stk. 5 eller fraskilt ægtefælle med ret til pension, har medlemmet ret til ugiftepension i form af en forhøjelse af pensionen med 22 %.

§ 16 Ægtefællepension, Gruppe V medlemmer jf. § 3 stk. 2.
Stk. 1. Ved et pensioneret medlems død er den efterlevende ægtefælle berettiget til livsvarig ægtefællepension, forudsat at ægteskabet er indgået før medlemmets pensionering.

Stk. 2-4. …

Stk. 5. Et medlem kan før sin pensionering indsætte sin samlever som berettiget til ægtefællepension, hvis medlemmet ikke har en ægtefælle eller en fraskilt ægtefælle med ret til pension.

Stk. 6. Samleveren skal være en navngivet person, som på indsættelsestidspunktet har boet sammen med medlemmet i de sidste 2 år, og som medlemmet kan indgå ægteskab eller registreret partnerskab med. Det er en betingelse for samleverpensionens udbetaling, at der i et af medlemmet senest 3 måneder før dødsfaldet oprettet testamente er tillagt samleveren en arvelod af mindst samme størrelse som tvangsarven til en ægtefælle."

Nævnet udtaler:

Klagesagen angår, om klageren er berettiget til at modtage samleverpension fra nu afdøde forsikringstagers pensionsordning, og om selskabet i benægtende fald har pådraget sig et erstatningsansvar for mangelfuld rådgivning/sagsbehandling.

25. 90040

Af pensionsregulativets § 16, stk. 5, fremgår det, at et medlem før sin pensionering kan indsætte sin samlever som berettiget til ægtefællepension, hvis medlemmet ikke har en ægtefælle eller en fraskilt ægtefælle med ret til pension.

Af pensionsregulativets § 16, stk. 6, fremgår det blandt andet, at der skal være tale om en navngiven person, og at det er en betingelse for samleverpensionens udbetaling, at der i et af medlemmet senest 3 måneder før dødsfaldet oprettet testamente er tillagt samleveren en arvelod af mindst samme størrelse som tvangsarven til en ægtefælle.

Nævnet bemærker indledningsvist, at nævnet ikke finder grundlag for at antage, at selskabets bestemmelser i pensionsregulativet om samleverpension er i strid med pensionsbeskatningslovens § 2, stk. 1, nr. 4, litra e, der fastsætter visse minimumsbetingelser for, hvilke personer der kan anses for "samlever" i pensionsbeskatningslovens forstand.

Klageren og nu afdøde forsikringstager var samlevende på fælles folkeregisteradresse fra 1988 og indtil forsikringstagerens død i foråret 2016. Den 23/6 1999 oprettede de et fælles, gensidigt testamente, hvoraf det blandt andet fremgår: "Såfremt [forsikringstageren] måtte fraflytte før nogen af os afgår ved døden, skal [forsikringstageren], som kompensation for at have boet i ejendommen og deltaget i udgifterne, modtage 100.000,00 kr. kontant". Det fremgår videre: "Såfremt [forsikringstageren] måtte afgå ved døden først, er det mit ønske, at det krav, som jeg/mit bo eventuelt måtte have mod [klageren] frafaldes …". Testamentet indeholder ikke øvrige bestemmelser, der begunstiger klageren, hvis forsikringstageren afgår ved døden før klageren.

Klageren blev ved samlevererklæring underskrevet af forsikringstageren og klageren den 11/5 2010 noteret som samlever på forsikringstagerens ægtefælle-/samleverpension.

Nævnet finder, at testamentets bestemmelser ikke opfylder kravet i pensionsregulativets § 16, stk. 6, om, at samleveren (klageren) i forsikringstagerens testamente skal være tillagt en arvelod af mindst samme størrelse som tvangsarven til en ægtefælle.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at testamentet ikke indeholder bestemmelser, der sikrer klageren en arvelod af en sådan størrelse uanset boets værdi. Endvidere finder nævnet det ikke bevist, at klageren konkret ved bodelingen har opnået en arvelod – herunder frafaldet gæld, som klageren uden testamentets bestemmelser ville have haft til boet – svarende til en ægtefælles tvangsarv.

Nævnet kan derfor ikke kritisere, at selskabet ikke har anset klageren for berettiget til samleverpension i henhold til pensionsregulativets bestemmelser.

Spørgsmålet er herefter, om selskabet – som anført af klagerens advokat – har ydet ansvarspådragende mangelfuld rådgivning eller sagsbehandling.

Klageren og forsikringstageren holdt møde med selskabet i maj 2010. Selskabet har efter mødet fremsendt en samlevererklæring, som klageren og forsikringstageren har underskrevet den 11/5 2010.

Samlevererklæringen indeholder en række simple spørgsmål til afklaring af, om der foreligger ægteskabshindrende forhold mellem klageren og forsikringstageren, ligesom erklæringen indeholder oplysninger om muligheden for at tilbagekalde indsættelsen af samlever.

Samlevererklæringen indeholder imidlertid ingen spørgsmål eller faktuelle oplysninger om, at forsikringstageren i testamentet skal have tillagt samleveren en arvelod af mindst samme størrelse som tvangsarven til en ægtefælle. Nævnet finder, at denne manglende information er af central betydning for en forbruger, idet betingelsen – som en forbruger i almindelighed ikke kan antages af være bekendt med – indebærer, at forsikringstageren foretager bestemte testamentariske dispositioner for at kunne sikre, at en samlever opnår ret til samleverpension. Nævnet bemærker, at man ikke kan kræve, at selskabet altid oplyser herom, men nævnet finder, at selskabet – når det laver en samlevererklæring som indeholder detaljeret information af betydning for retten til samleverpension – har pligt til at sikre sig, at samlevererklæringen i sin helhed giver fyldestgørende og retvisende oplysning om betingelserne for at opnå samleverpension.

På den baggrund finder nævnet, at samlevererklæringen må anses for åbenbar mangelfuld og egnet til at give en almindelig forbruger en umiddelbar forventning om, at retten til samleverpension kan sikres, ved for det første at opfylde de betingelser, der fremgår af samlevererklæringen, og ved for det andet at udfylde og returnere samlevererklæringen til selskabet i underskrevet stand. Forsikringstageren havde derfor i 2010 en berettiget forventning om, at klageren havde ret til at modtage samleverpension fra selskabet.

Spørgsmålet bliver herefter, om denne berettigede forventning i 2015 er blevet korrigeret som følge af den information, som selskabet fremsendte til forsikringstageren.

Efter en gennemgang af sagen finder nævnet, at selskabet ikke har godtgjort, at forsikringstageren i kraft af senere oplysninger fra selskabet ikke længere kan anses for at kunne have en berettiget forventning om, at klageren ville have ret til samleverpension efter hans død.

Nævnet har lagt vægt på, at pensionsregulativets § 16, stk. 6, indeholder en usædvanlig og kompleks betingelse i form af et krav om, at indholdet af testamentsdispositioner vedrørende afdødes bo skal have indflydelse på pensionsmæssige forhold.

Nævnet har også lagt vægt på, at informationen - om at forsikringstageren i testamentet skal have tillagt samleveren en arvelod af mindst samme størrelse som tvangsarven til en ægtefælle – fremgår af et dokument, der har overskriften "Erklæring om intet ægteskab/samliv", hvorfor forsikringstageren med rimelighed kunne antage, at han ikke behøvede at nærlæse denne erklæring, idet han allerede i 2010 havde indsendt underskrevet erklæring til selskabet om, at der var en samlever, som skulle have ægtefællepension, og idet de pensionsoversigter, som forsikringstageren derefter har modtaget fra selskabet, indeholder konkrete beløbsangiver under overskriften "Din ægtefælle eller samler er sikret ved dødsfald". Nævnet bemærker, at disse pensionsoversigter på ingen måde indeholder oplysninger om, at det er en betingelse for retten til samleverpension,

at forsikringstageren ved testamentet skal have begunstiget samlever med en arv, der svarer til mindst samme størrelse som tvangsarven til en ægtefælle.

Nævnet finder på den baggrund, at selskabet skal anerkende, at det har ydet mangelfuld rådgivning omkring samleverpensionen, og at selskabet på et almindeligt erstatningsretligt grundlag skal stille klageren som om, hun var berettiget til samleverpension fra forsikringstagerens pensionsordning.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Selskabet, PFA Pension, skal stille klageren, som om hun var berettiget til samleverpension fra forsikringstagerens pensionsordning.

Klagegebyret tilbagebetales.

Svend Bjerg Hansen
Udskriftens rigtighed bekræftes

Mette Eisenhardt